

Koulun kestävän kehityksen toimintasuunnitelma ja työkalu sen laatimiseen

SEPPÖ SALORANTA, Hönttämäen koulun ja Timosenkosken luontokoulun rehtori, Oulun opetustoimen kestävän kehityksen yhdyshenkilö sekä tutkija SEED-hankkeessa Helsingin yliopistossa

Ilmastopaneelin (IPCC) raportit ovat lisänneet tiedotusvälineissä keskustelua ympäristöasioista. Ilmastonmuutos on kuin sairaus, johon etsitään nyt eri tahoilla nopeasti tehoavaa lääkettä. Lääke on hyvä akuuttiin hoitoon, mutta olennaista potilaan hoidossa olisi paneutua sairauden ennaltaehkäisemiseen. Ympäristöongelmien kohdalla se tarkoittaa ihmisten elämäntavan muuttamista luonnon sietokyvyn kannalta kestävämpään suuntaan.

Kuva: Hönttämäen koulun arkisto

YK:n kasvat-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO katsoi kasvatuksen ja koulutuksen keskeiseksi mahdollisuudeksi muuttaa ihmisten toimintaa ja sen johdosta käynnistyi kestävä kehitys edistävän koulutuksen vuosikymmen 2005-2014. Tämän johdosta Suomessa laadittiin ”[Kestävää kehitystä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen strategia ja sen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2006–2014](http://www.oph.fi/download/110201_kekestrategia.pdf)” (http://www.oph.fi/download/110201_kekestrategia.pdf).

Strategia kattaa eri kasvatuksen ja koulutuksen hallinnonalat päiväkodista yliopistoon. Kouluille asetettuja tavoitteita on mm. kestävän kehityksen toimintaohjelman laatiminen.

Strategian tavoitteena on, että jokaisessa koulussa on kestävän kehityksen toimintaohjelma vuoteen 2010 mennessä. Lisäksi tavoitteena on, että 15% kouluista on saavuttanut laadukkaasta kestävän kehityksen työstä ulkoisen tunnuksen. Ulkoisia tunnuksia ovat [Vihreä lippu](http://www.ymparistokasvatus.fi/pages/285.php)

(<http://www.ymparistokasvatus.fi/pages/285.php>) ja [Oppilaitosten kestävän kehityksen sertifikaatti](http://www.koulujaymparisto.fi/index.php?id=1)

(<http://www.koulujaymparisto.fi/index.php?id=1>).

Kestävän kehityksen sisällöt näkyvät koulun arjessa

Koulujen ympäristökasvatuksen mielletään liittyvän voimakkaasti luontoon ja biologian opettamiseen. Ympäristökasvatusta laajempi kestävän kehityksen kasvatusta ottaa luonnon hyvinvoinnin lisäksi huomioon ihmisen hyvinvoinnin. Kestävän kehityksen sisältöjen opettamiseen koulussa ei ole oppiainetta, vaan se toteutuu aihekokonaisuuksina ja jokaisessa oppiaineessa sille ominaisella tavalla. Tärkeää on myös koulun päivittäisten toimintojen järjestäminen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti, jotta koulu voi toimia näiden asioiden oppimisympäristönä.

Strategian tavoitteena olevan koulun kestävän kehityksen toimintaohjelman tarkoitus on luoda kouluun järjestelmä, jolla pyritään vähentämään koulun haitallisia ympäristövaikutuksia (esim. jätteet, energian kulutus, kuljetukset) ja lisäämään myönteisiä ympäristövaikutuksia (esim. oppilaiden asenteet, toimintatavat, hyvinvointi). Kestävän kehityksen toimintaohjelmaan kuuluu olennaisesti, että se sisältää vuosittaiset toimenpiteet vastuuhenkilöineen. Syksyllä päätetyt konkreettiset toimenpiteet voidaan lukuvuoden lopussa arvioida ja näin toiminnasta tulee osa koulun toimintakulttuuria ja jatkuvaa laadun parantamista.

Keke-työkalusta apua toimenpiteiden suunnitteluun ja arviointiin

Oulun opetustoimessa on kehitetty koulun kestävän kehityksen ohjelman ja vuosittaisen toimintasuunnitelman tekemiseen [Keke-työkalu](http://terva.edu.ouka.fi/keke/) (<http://terva.edu.ouka.fi/keke/>). Opetushallituksen oppimisympäristöjen kehittämissankkeen ansiosta Keke -työkalu on netissä vapaasti kaikkien käytettävissä. Keke -työkalu koostuu tavoitteista ja niitä tukevista käytännöllisistä toimenpiteistä. Tavoitteet on johdettu valtakunnallisista "Oppilaitosten kestävän kehityksen kriteereistä". Koulu voi valita vuosisuunnittelun yhteydessä Keke -työkalulla itselleen sopivan määrän toimenpiteitä. Lukuvuoden lopussa sovitut tehtävät arvioidaan. Monipuolisesti toimenpiteitä toteuttamalla koulu kehittyy kestävän kehityksen oppilaitokseksi ja voi halutessaan hakea ulkoisia tunnuksia.

Keke -työkalu koostuu suunnitteluosiosta ja arviointiosiesta. Työkalua voi käyttää eri kriteereihin ja toimenpiteisiin tutustumiseen, mutta jos halutaan tallentaa oman koulun tiedot, on ohjelmaan rekisteröidyttävä. Työkalun avulla hahmottuvat kaikki kestävän kehityksen ulottuvuudet, eikä koulun työ jää pelkästään jätteiden lajitteluun ja valojen sammutteluun. Keke -työkalu on myös hyvä väline koulun johdolle kehittää kestävän kehityksen johtamiseen ja hallintaan liittyviä asioita.

Keke -työkalun toimintaperiaate:

1. Rekisteröidy, jotta tekemäsi valinnat säilyvät arviointia varten
2. Valitse kestävän kehityksen kriteerin mukainen aihe ja sieltä sopivat toimenpiteet (Toimenpiteiden tueksi on tarjolla tukimateriaalia)
3. Valitulle toimenpiteelle määrätään vastuuhenkilö, toteuttamisen aikataulu ja halutessa myös toteutustapa
4. Koonti-kohdassa näet valitsemasi toimenpiteet tavoitteineen
5. Tulosta valmis koulun kestävän kehityksen toimintasuunnitelma